

BLAGDANSKA OBVEZA BOGOSLUŽJA

Dr Jordan KUNIČIĆ

Svetkovanje nedjelje i blagdana može se promatrati s mnogo stajališta. Pravilno razlikovanje raznih aspekata svakog pitanja uvjet je za ispravno razumijevanje istoga.

U St. zavjetu nalaže se svetkovanje subote (Izl 20, 8). To je svetkovanje više bilo kao dan počinka ili »nedjelanja« u znaku nekog robovanja slovu zakona.

Apostoli su svetkovali »dan Gospodnji« na spomen Isusova uskrsnuća, koje se zbilo u prvi dan po suboti. To je bilo religiozno svetkovanje, a kao dan počinka počeo je funkcionirati kada su rimski carevi i carstvo prigrlili kršćanstvo, dakle od IV stoljeća.

Teologija nam govori o Božjem pravu i vlasti da se neko vrijeme upotrijebi za iskazivanje časti i štovanja Svevišnjemu. Koje je to vrijeme, odredit će pozitivni zakon. Prema tome, zapovijed svetkovanja blagdana mora se smatrati božanskog i naravno-pozitivnog porijekla.

Još specifičnije, moralka će reći da čovjek neka toga dana uzdigne svoj duh k nebeskim dobrima; da se posveti nekoj introspekciji; neka uđe u svoju savjest te se ispita kako se odnosi prema svojim nužnim i nepovredivim dužnostima prema Bogu.

Liturgija govori o sudjelovanju vjernika u euharistijskoj žrtvi. Ona uređuje obrede kako će prisutnima predočiti misu kao obnavljanje čina otkupljenja i prigode da se dijele njegovi plodovi.

Sociologija nastupa u ime čovječjih prava, čovječjeg dostojanstva pa predlaže nedjeljni počinak na korist radnika i zajednice za koju radnik radi, da naime odmorenih snaga poslije počinka započne radom. Obiteljska sociologija u tom počinku vidi mogućnost da se očituje povezanost obitelji te se osjeti čar vedrog zajedničkog života njenih članova. Zbog toga se o svetkovanju blagdana govori u klasičnim enciklikama, npr. RN Lava XIII (br. 32), kao i u enciklici MetM Ivana XXIII u br. 249. sl.

Religiozna sociologija, recimo vjerski komunitarizam, naglasuje kako je potrebno npr. da pripadnici jedne župe osjete toga dana da su oni kao »crkva u malom«, kao jedna duhovna zajednica. Oni će u zajedničkom pjevanju, pričesti, upoznavanju i sl., osjetiti tu zajednicu i bolje doživjeti »dan Gospodnji«.

Psihohigijeničari govore da je čovjek dužan zbog brige za svojim zdravljem da snagama dade odaha od svakidašnjeg napornog rada a duši da pruži prikladnu razonodu.

Konačno, institucionalno-moralni aspekt govori o tome kako Crkva već mnogo stoljeća propisuje ili zapovijeda da njeni pripadnici posvete blagdan, nedjelju, kao »dan Gospodnji«. Ivan XXIII nazvat će tu zapovijed »sveti zakon« (MetM br. 249—254).

Eto, s tog ću aspekta nanizati nekoliko refleksija. Ne da ponovimo što već znamo, nego da uočimo kako se danas postavlja problematika toga pitanja. Vidjet ćemo da se ta problematika postavlja u vrlo akutnoj formi u našem odnosu prema vani, tj. prema onima koji nisu katolici, jer je pitanje ZA ili PROTIV bogoštovlja kao fenomena sakralnoga, sakralnog vremena u prostoru; prema unutra, tj. unutar Crkve, traži se način kako da se revalorizira svetkovanje blagdana, kako traži Koncil u SC br. 106, jer je važno znati kako danas provesti u djelo sudjelovanje u euharistijskoj žrtvi, kako shvatiti blagdan kao »dan počinka« itd.

Pojam bogoslužja

Taj se pojam analizira u moralci. Bogoslužje se prikazuje kao odgovor na prirodenu čovječju aspiraciju da, upoznavši svoju ovisnost o Bogu, tu ovisnost potvrdi iskazivanjem štovanja bogoštovnim činima kao što su: molitva, klanjanje, prinošenje žrtve, prisega, pjevanja itd. I danas se govori o vertikalnom i horizontalnom bogoštovlju, ali u svojoj biti bogoštovlje je vertikalno, a prelijeva se i na socijalnu ili horizontalnu dimenziju, jer tko Bogu vjerno služi, tko ga istinski štuje, taj će i bližnjemu dati što mu pripada.¹ Dakle bogoslužje se temelji na uvidu i osjećanju egzistencijalne ovisnosti o Bogu. U bogoštovlju se sastaje priznanje čovjekovo da je »ab alio« i svjesno prihvaćanje dužnosti da dokaže da je »ad alium«, usmjeren prema Bogu, što sačinjava njegovu strukturnu komponentu.

Ako se sjetimo da je Kristova misija bila uputiti čovjeka prema nutрини, prema duši, uvidjet ćemo da je unutarne bogoštovlje na prvom mjestu. To je Krist više puta naglasio (Mk 2, 27; Mt 7, 21; Iv 4, 23). Ali toga se moramo sjetiti u praksi, u apostolatu, u ispovijedi, u prosuđivanju nekih problema o blagdanu kao danu počinka i sl. Da vanjština ni u čemu ne uzme prvo mjesto. Da slovo ne ubije duh. Na taj način postupak ili praksa bit će znak vjerovanja. Doktrinarna ljestvica vrednota mora postati i egzistencijalna ili praktična ljestvica vrednota. U protivnom slučaju u raskoraku je »facere« prema »docere«, praksa prema teoriji, život prema doktrini.

Bogoslužje ili bogoštovlje uklapa se u posao spasenja. Kršćanin nema što misliti da li je na poseban način dužan iskazivati Bogu štovanje. On je to dužan najprije po krštenju. Po naravi je »leiturgos«. Na krštenju je početak novog, kršćanskog bivstva poslije kojega slijedi i djelovanje. Kršćanin će službom Bogu i bližnjemu dokazati da je i njegov život kao neka živa i trajna liturgija, svjedočanstvo njegove pripadnosti Bogu, njegove službe na korist bližnjega.

1. Sv. Toma, II — II, q. 58, art. 1 ad 6.

Kod nekih opstojе brojni kompleksi, kao neka opsesija, pa oštro reagiraju na riječ »zapovijed«. U vezi s našim pitanjem neki govore: »Crkva mi ne može narediti da molim, ili da molim u taj dan.« Ali to je neodgovorno rečeno. Zapovijed je božansko-naravnog i pozitivnog prava. I sa svih tih gledišta Crkva ima pravo i dužnost odrediti što naravni zakon nije odredio, naime: koji dan ili koje vrijeme posvetiti svetkovanju blagdana. Na krštenju si se vezao vezom pijeteta prema Bogu. Ako ti Crkva zapovijeda, tu zapovijed nemoj cijepati od karizme koju je primila od Krista, karizme vlasti i upravljanja. Ako voliš »dan Gospodnji« nazvati »dan ljubavi«, igray se slobodno i ovdje s tom riječi, ali znaj da je ljubav vrlo egzigentna, to je velika, najveća zapovijed i obaveza. Sumnjam u ispravnost ljubavi ako niječeš opravdanost intervencije Crkvene karizme upravljanja.

Blagdan je providnosti »danas«. To je vrijeme susreta čovjeka s Bogom u vremenu, u jednom danu. Time se barem taj dan otkupljuje. To se vrijeme posvećuje, a ono opet sa svoje strane po zakonu interakcije posvećuje čovjeka. Taj »dan Gospodnji« (1 Kor 3, 13) jest »dan spasenja« (2 Kor 6, 2), neki predznak eshatološkog završetka (2 Pet 3, 10) ili vremenskog epiloga.

Zapovijed opstoji i danas. Crkva nije samo duša, ona je zajednica organiziranih ljudi. Ona je institucija. Drugi vat. koncil u SC br. 56. govori »de integra Missa participanda«, dakle o misi u kojoj treba cjelovito sudjelovati, ali *treba*; u br. 106. još izrazitije se govori da vjernici »convenire debent«, dakle *moraju*. U dekretu OE br. 15. također stoji izraz »tenentur«, a S. C. Rituum u Uputi o štovanju euharistijskog misterija od 25. V 1967. u br. 25. i 28. spominje i izraz *zapovijed*.

Blažim izrazima poziva isti Koncil da se u blagdanske dane uvede pjevana Večernja (SC br. 100), drugim riječima Koncil stavlja u dužnost župnicima da to uvedu u točke bogoslužja. — A ona »pia populi christiani exercitia«, o kojima u br. 13. najbolje će se moći obaviti upravo u blagdanske dane. Napose pak ono javno, komunitarno štovanje euharistijske Prisutnosti stavlja se u dužnost u spomenutoj Uputi sv. Kongregacije i to izrijeком pet puta se poziva vjerni narod da se to štovanje obavlja i poslije Mise, izvan Mise. U svečanijim i dužim izlaganjima upućuje izrijeком da bude *na kraju mise* (br. 60).

Razumije se da je zapovijed, ukoliko je ona pozitivnog prava, podložna promjenama, modifikacijama. Situacijski okviri nisu onakvi kakvi su bili recimo u početku XVIII stoljeća, jer vlak, stadion, radio, televizija, vikendi itd., traže da se zapovijed spasi i danas, za tako nastale prilike. Da i ne govorimo kako se mora na različit način shvatiti značenje izraza »opus servile« koji se danas i ne upotrebljava.

Neki protestantski teolozi ukazuju na to kako Katolička crkva doživljuje pravi debacle u vezi s ovom zapovijedi. Neki pak katolici pitaju: čemu zapovijed kada je neznatan broj vjernika opslužuje?!

Ako pogledamo činjenično stanje, vidjet ćemo da je doista blijedo. Oko 10% vjernika na svijetu svetkuje blagdan kako želi Crkva. U Italiji npr. ima 96% krštene djece; 91% vjernika u kućama drži neke svete predmete; 77% djece prima Prvu pričest; 44% ide u crkvu; 14% svetkuje blagdane, sudjeluje ili prisustvuje bogoštovlju ili bogoslužju.

Sigurno je da se ne radi o nekom debacle-u. Pa da i samo 4% vjernika opslužuje zapovijed blagdanskog bogoslužja, ono se ne smije dokinuti, jer je i božansko-naravnog porijekla. Crkva nema vlasti dokinuti tu zapovijed. Ako se o čisto pozitivnim zakonima može reći da su nekorisni ako ih nitko ne opslužuje, o ovom se zakonu to ne može reći, jer Crkva ne odgovara za svakog, pa ni pojedinog vjernika. Svatko je kovač svoje sudbine.

Na Crkvi je da dublje zađe u problem slabe zainteresiranosti vjernika za blagdanskim bogoslužjem. Trebalo bi npr. ispitati i to da li ove beskrajne, neprestane promjene obreda psihološki djeluju povoljno ili ne. Da li su neke promjene dezorijentirale, dirnule manje važno ali već ukorijenjeno stanje, time odalečile neke iz crkve i sl.

Još pozitivnije rečeno: na Crkvi je da manje brige posvećuje promjenama, a mnogo više doživljavanju bogoslužnih čina. Nitko ne može osporiti osnovanost opaske sv. Tome da je svaka promjena zakona neki minus, zbog toga da uvijek treba procijeniti da li će promjena zakona donijeti više koristi nego štete², jer na što se čovjek nauči to mu postane kao druga narav, u to se uživljuje.

Finalizacija

Prvotni je cilj ove zapovijedi iskazivanje štovanja Bogu. Svaki drugi posao mora biti podređen ovom. Što isključuje postizanje ovog cilja, treba odbaciti kao neprimjerno.

»Hoc facite in meam commemorationem.« Misa će biti središnji, najuzvišeniji čin dana. Sudjelovanje u misi najbolje se ostvaruje ako se pristupa k stolu Gospodnjem, to je vitalno sudjelovanje u najvećem činu bogoštovlja. Pri tome će se ispoljiti svi dubinski osjećaji kršćanske duše, od zahvale do ushita i radosti (SC br. 106).

U misi se vjernik vraća na svoj izvor, na Krista. Uranja u Kristov misterij, povezuje se s čitavom kršćanskom zajednicom, ne isključujući ni onu preko životnog praga.³ Najviše se povezuje s Kristom. Sudjelovanje u Žrtvi mora preći u vjernikov život, preobraziti ga.

Na taj način statička finalizacija prelazi u dinamičnu. Treba taj višestruki finalitet shvatiti i provesti u djelo, i to prema ljestvici vrednota. Provesti u djelo »oslobodilački karakter« toga svetog slavlja i bogoštovnog odmora. Život se vjernikov pretvara u iskrenu adoraciju. Život pun dostojanstva i slobode.⁴

Karakteristično oslobođenje jest onaj prvotni osjećaj da čovjek nije radi nedjelje, nego nedjelja radi čovjeka, konačno radi Boga. Tradicija je jasno naučavala da svaki pozitivni zakon ne obvezuje ako za njegovo vršenje stoje na putu osrednje teški razlozi, osrednje znatne neugodnosti, pogibelj štete ili poteškoće za dušu ili tijelo.⁵ Rigorističko tumačenje zakona škodi zakonu i vjernicima.

2. Isti, I — II, q. 97, art. 1.

3. B. Häring, LA LOI DU CHRIST, II, str. 309 sl.

4. B. Häring, TESTIMONIANZA CRISTIANA IN UN MONDO NUOVO, 1967, str. 356.

5. Sv. Alfons, THEOLOGIA MORALIS, III, 324. Prema tome: nema opravdanja da se zastupa neki rigorizam. Opće shvaćanje vjernika i opravdan, zakonit običaj mogu legalizirati protivan postupak. Dapače, običaj protiv toga zakona može preći u preskripciju uz redovitu komputaciju vremena. Kodeks predviđa običaj da se toga dana može prodavati i kupovati (kan. 1248). Sport kao zapreka svetkovanja blagdana ne može se lako legalizirati, jer previše apsorbira, i pretežno je zabavne naravi.

I prije se dakle polagala pažnja na vjernika. On je sam bio pozvan, pozvan je i danas, da formira savjest i da na svoju odgovornost odluči, da razborito prosudi hoće li se pridružiti zajednici u bogoštovlju ili obavljati neke poslove inkopatibilne sa svetkovanjem blagdana.

Realiziranje zapovijedi

Zaustavimo se malo na tome. Dvije su komponente: uzdržavati se od nekih poslova i sudjelovati u misi. Vjernik ne smije tražiti razloge da to ne ispuni, ali ako razloži izvana nadođu, on će uvijek ostati raspoložen da bude svjedok Božje časti i slave te da izgrađuje zajednicu na zemlji aktivnim sudjelovanjem u misi. Najidealniji je počinak poćivanje na grudima Kristovim u svijesti čistoće srca.

Zapamtimo gore navedenu ljestvicu vrednota. Pretvoriti blagdan u dan grijeha više se protivi nakani Božjoj nego ne opsluživati gornja dva zahtjeva. Prema tome, ako ispovjednik ima pred sobom obitelj koja ispunja dužnost, ali poslije toga ili u međuvremenu muž nešto radi, žena pere ili krpi, ne bi smio oštro suditi, nego se osloniti na blago tumaćenje zakona (PERIODICA, 1963, str. 261—320 — piše M. Zalba).

Po istom kriteriju prosuđujmo i rad. Uvijek treba gledati da se predusretnu eventualne sablazni, ali neka se ne gleda toliko da li je to manualni rad ili ne, nego da li sprećava bogoslužje, da li direktno od njega odvraća ili čini da ne bude izvedivo. Prema tome, sport će za mnoge biti kao nepreporučljiv. Raditi za blišnjega znači preobraziti, posvetiti rad, pretvarati ga u neko bogoslužje.

Vrst rada prosuđimo prema stalnom zanimanju vjernika. Ono što je do jućer radio neka zamijeni onim čime prelazi u drugu atmosferu, npr. ako je preko tjedna radio intelektualno, manualni će rad za njega biti sredstvo odmora; ako je pak radio manualno, dobro će mu pristajati malo intelektualnog treninga, npr. ćitanja. Sve to shvatimo kao potrebu i ne osuđujmo na brzu ruku.

Danas se, u istom svjetlu, blaže tretiraju i ekstraprofesionalni poslovi u svrhu duševnog odmora, tj. ako se ne ide za tim da se zaradi ili udovolji preuzetim kontraktualnim obavezama, npr. ako bi muž u svojoj kući manualno radio ono što mu je hobi.

Kako ćemo ocijeniti tendenciju u nekim krajevima svijeta da se uvede pomićna radna sedmica? Neki, naime, misle da ćesti prekid rada nedjeljnim poćinkom koći radni elan i radnu efikasnost. Predlažu da se nedjelja ukine, a da se poslije izvjesnog vremena daje veći odmor.

Ostavljam po strani da li je to psihološki opravdano. Sigurno je da ima profesija kojima bi duće radno vrijeme, odnosno dući broj radnih dana bio vrlo tećak, nemoguć, npr. u radovima koji zahtijevaju veliku koncentraciju. Spominjem samo da neki katolićki teoloćki pisci žeštoko reagiraju na te pokućaje. Tako Håring tvrdi da je taj pokućaj kao manjak respekta prema radniku, atentat na obiteljski život i na svetost dana Gospodnjega (TESTIMONIANZA str. 355).

Ćini mi se da s teoloćkog stajališta nema razloga za takvo anatematiziranje slićnog eventualnog projekta. Naravno-boćanski zakon spasio bi se i na taj naćin. — Što se tiće obiteljskog života on bi se prebacio na drugo vrijeme, ljudi bi se snašli. A ne moćemo reći da

današnja praksa automatski pogoduje obiteljskom životu. — Konačno, svetost dana nije vezana na svaki sedmi dan. To može biti i koji drugi ako bi tako, u sličnoj situaciji, Crkva odredila. U svakom slučaju nije uputno s teološkog gledišta tako se a priori negativno izražavati kada određivanje dana ovisi o pozitivnom zakonu koji je podložan promjenama.

Osporavatelji

Očito je da i do nas dopire literatura nekih protestantskih neoteologa, i njihove se pozicije mogu donekle naslutiti kao prerađene u nekim više-manje nevinim pojavama.

Neki zastupaju tzv. »ateističko« ili »areligiozno kršćanstvo«. Sve što je sakralno, dakle i bogoslužje, za njih predstavlja fazu predznanstvene dobi. Moderni kršćanin, pišu neki, ne vjeruje u Boga, ne ide na misu, on jedino nastoji »biti čovjek« i pomagati drugima da i oni »budu ljudi«. Svi ostali obredi su magija, mitologija.⁶

Sa sigurnošću možemo reći da se tu radi o nekom zastranjenju, o nekoj ikonoklastičnoj hajci na vidljive manifestacije bogoštovlja. Nije li u tom stavu očit znak da čovjek nije uvijek u stanju učiti na fenomenu kontigentnosti i prolaznosti? Ne zatvara li oči pred vidljivim fenomenima te zbog toga abdicira svoju sposobnost da zaključi na Božji suverenitet, time da sebe shvati obvezanim iskazivati Bogu čast?

Što će ostati od religiozne dimenzije u čovjeku ako mu uskratimo da na vidljiv način iskaže svoj bogoštovni poziv? Zatvoriti religiju unutar čovjeka, ukinuti simboliku, znači degradirati kršćanstvo na nekakvu religiju svojstvenu privilegiranim, aristokratskim umovima.⁷

Otkud ta zastranjenost? Iz ambicije da se čovjek stavi u središte svijeta i života. Kao da se ne vidi da lišiti čovjeka sakralne i kulturalne dimenzije znači kočiti u njemu dubinske impulse, osiromašiti ga, ubiti u njemu i samu religioznu dimenziju.

Ovo je jedan od prostora na kojemu se inovatori ili neoreformatori nastoje pokazati. Ali to je izazvalo i izaziva ozbiljne reakcije i kod protestanata. Katolici reagiraju jasnije i jače. Poslije Mauriaca i Maritaina dolaze i drugi. Recimo da je nakana tih pisaca dobra, npr. jer žele da se demitizira obredni formalizam, ali kada ta nakana demitiziranja pređe u očitu zabludu, treba reći: Non licet. Stavljati sve pod upitnik nije znak inteligencije, nego njezine izopačenosti.⁸

Značajno je kako danas reagira na pojave sekularizacije, desakralizacije i sl. unutar Crkve K. Rahner. U jednom novijem djelu⁹, u suradnji s drugim istaknutim teološkim piscima, on priznaje kako su ga kad je imao 20 godina smatrali »naprednim«. Međutim, piše on, odjednom se smatram obvezanim da se svrstam među braniče tradicionalnih i osnovnih Crkvenih pozicija. Drugi me, piše on, na to prisiljavaju, jer oni govore s neispravnih pozicija. I on poziva na borbu protiv tih novatora i zaključuje da im se suprotstavi odlučni: NE.¹⁰

6. J. Daniélou, OSPORAVANJA, prijevod, Zagreb 1968, str. 22; 38.

7. Isti, ist. mj. str. 22.

8. Isti, ist. mj. str. 10.

9. SEPT PROBLÈMES CAPITAUX DE L'EGLISE, 1969, str. 40.

10. Isto dj. str. 10.

Nije to prvi put u povijesti, ali danas je doista upadljivo nastojanje nekih da kršćanstvo liše dogme, a da ga pretvore samo u moralni sistem. Htjeli bi da se kršćanstvo mjeri jedino prema koristi što donosi čovjeku u njegovim egzistencijalnim okvirima.¹¹

Ovo se ne može prihvatiti, jer je i bogoštovlje ontički fundirano, a ispunja osnovnu psihološku prazninu u čovjeku. Reducirati kršćanstvo na moralne propise znači osiromašiti ga, iskopati pod njim jamu. I, konačno moralizam zastupa neku nezainteresiranu ljubav, ali takve ljubavi ima i izvan kršćanskog kruga. I neka se ne ponosi ljubavlju prema bližnjemu tko ne ljubi Boga onom izvanjskom, očitom ljubavlju pijeteta i štovanja. Istom kada si Bogu dao što mu pripada, dakle dužno štovanje, sklonut ćeš se da i bližnjemu dadeš što njemu u Bogu pripada.

Kod nas nema, barem koliko je meni poznato, takvih ekstravagantnosti, ali pojavi se tu i tamo pokoja pretjeranost težeg oblika. Ona materijalno sličí tim lutanjima. Tako neki nastupaju u borbi protiv kiča u crkvi pa prelaze u neki ikonoklazam. Ukidaju slike i kipove, pa i one umjetnički vrijedne, a crkvu pretvaraju u neku kino-dvoranu bez ikakvih simbola. Možda su njihove duše višeg standarda, ali neka se sjete da su oni u crkvi radi vjernika, a ne vjernici radi njih. I neka pročitaju što im predočuje novi Obred mise u br. 278.

Isto tako kod nas se nađe crkava u kojima se bogoštovlje reduciralo samo na misu. To je neko osiromašenje bogoštovlja. Neke barem prihvate one pobožnosti koje po naravi znače kao neki rascvat mise ili dublje dočaravaju njezin misterij. Nerazumljivo je kako se ponašaju, kao da su oni zakonodavci, a Crkva im u Uputi govori npr. kako izlaganje presv. Euharistije prikladno može poslužiti da se vidi kako je kult Prisutnosti povezan s misom. Stoga je korisno, govori ista Uputa, u svečanijim i dužim izlaganjima da se obavi *na kraju* mise (br. 60).

Komunitarizam

Crkva je blagdanskom bogoslužju označila i komunitarni karakter. Velika je stvar kada ljudi osjete da pripadaju istoj zajednici. Doista, prostor u užem smislu nije bezuvjetno potreban, drugim riječima sakramentalni prostor jest hijerarhijska zajednica, zbog toga bolesnike pričešćujemo u njihovim kućama, koje postaju kao crkvice, ali uvijek će i crkva u užem smislu ostati kao potreba za svakoga tko je sastavljen i od tijela a ne samo od duše.

Zajedničko sudjelovanje u bogoslužju nije samo znak, ono je i faktor jedinstva. »Kršćanstvo koje zna posvetiti dan Gospodnji u zajedničkoj nadi konačnog slavlja, vječnog slavlja, u nadi da će se ispuniti sve aspiracije, spremno je da s najvećim angažiranjem realizira božanski zakon socijalne pravde i bratske ljubavi u svijetu rada, u okviru svoje profesije«.¹²

U vezi s praksom treba spomenuti da se ovom karakteru protivi svako cijepanje, svaki sistematski partikularizam, npr. skupni blagdanski izleti. Naprotiv, u skladu s tim komunitarnim duhom mogla bi

11. J. Daniélou, nav. dj. str. 38

12. B. Häring, kako u bilj. 4, str. 354.

se isposlovati dispensa da se na blagdane slobodno vrijeme posveti radu za siromašne u župi.

Anticipacija

Uvodi se praksa anticipacije mise u subotu. Taj postupak nameće turizam, sport, manjak svećenika-župnika. Ti razlozi onemogućuju da neki u blagdane sudjeluju u bogoslužju. Opstoji nada da će se svetkovanje blagdana na taj način barem nekako poboljšati. Pitanje je da li će to tako i biti, ili će se tom anticipacijom služiti oni koji će doći i u nedjelju, a ne oni za koje se anticipacija traži.

Kako bilo da bilo, u Uputi od 25. V 1967. donosi se tekst da za tu anticipaciju treba pitati dopust od Sv. Stolice, a prema obavijesti štampе Biskupska konferencija će pitati taj dopust za naše krajeve.¹³

Dobro znamo da je to iznimka općem zakonu svetkovanja zajedničkog »dana Gospodnjega«. Vjernike treba na to upozoriti. I dalje ostaje kao ideal jedan zajednički dan Gospodnji. S druge strane, ako vjernici predviđaju da će im biti nemoguće sudjelovati u misi blagdanom, dužni su se poslužiti tom anticipacijom. To znači da anticipacija postaje hipotetskom zapovijedi, odnosno da nosi istu obavezu kao blagdan za one koji na blagdan ne mogu u crkvu.

U tom slučaju treba i samoj subotnjoj misi dati svečaniji izgled, da vjernici osjete kako Crkva izlazi u susret potrebama čovječjim, jer zna da je nedjelja radi čovjeka, a ne obratno (Mk 2,27).

Zaključak

Ispit savjesti. Koliko smo uložili truda da vjernici budu privučeni u crkvu? Jesmo li crkvu, obrede, način propovijedanja, uređenje crkve, izveli po našim hirovima ili, prema novom Obredu u br. 278, kako traži »pobožnost cijele zajednice«? U br. 316. ista je misao: »Neka misnik u prvom redu pazi na duhovno dobro vjernika i neka se čuva da im ne nameće svoje prohtjeve.« Možda je on vrlo duhovan, dubok kontemplativac, filozof, ali neka se potruđi shvatiti što govori u br. 313, naime, da u »sređivanju mise radije neka pazi na opće duhovno dobro zajednice nego na svoje sposobnosti.«

Mislim da je jedan od glavnih uzroka što posjet crkvama u mnogim mjestima opada upravo ova slaba briga da se vjernicima izađe u susret u granicama dopustivosti zakona. Ne postupamo po načelima suživljavanja s njihovim stupnjem duhovnog odgoja. Ne postupamo tako da oni opaze kako se sve to i njih tiče, da se radi o njihovoj sudbini. Slabo im se prilagođujemo, nastupamo odozgo, namećemo im se i oni ne *doživljavaju* blagdansko bogoslužje. Možda smo skrupulozni u nametanju nekih novih sinjernica, nametanju bez dovoljne priprave, i mnogo zrna pada na nepripravljeno, neplodno tlo.

Neka, dakle, i reforma na ovom prostoru počne od nas.

13. U reviji PERFICE MUNUS, Torino, 1965, str. 27.

SUMMARIUM

Magni interest scire num in sacro quod audit praecepto diem Domini cultui dicando, novi aspectus considerandi inveniatur. Cultus ad officium salutis reducitur. Et christianus ratione baptismatis »homo cultus« dicitur. Hodie quoque extat praeceptum, et quidem severum, diem Domini sacre agendum. Huius non-observantia serpens obligationem nec tollit nec minuit, nam obligatio in iure divino-naturali-positivo fundatur. Finis huius observantiae mutliplex, ad hominis elevationem tendens Deoque debitum honorem reddens. Abstinere quidem ab aliquibus operibus necnon activas in Missa partes habere dic necessarium, at ne obliviscaris peius nos debere iudicare illum qui diem Domini in diem peccati transmutaret quam qui labori indulgeret. Auctor articuli ad quaedam moderna problemata vertens oculos non omnino damnandam dicit tendentiam instituendi sic dictam mobilem hebdomadam laboris, quod et ostendit. Specialiter respuit illorum somnia qui christianismum areligiosum seu acultualem propugnant, quos responsables pro nefando opere saecularisationis ac desacralisationis facit. Accentum tandem ponit auctor in caractere communitario festa celebrandi, et verum aperit sensum quoad iam alicubi usitatam anticipationem Missae dominicalis.